

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		Magyar nyelvtörténet II., LLM4025						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Fazakas Emese, egyetemi docens				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Fazakas Emese, egyetemi docens				
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	2	2.6 Az értékelés módja	E	2.7 A tantárgy típusa	Tartalom	Sz
							Kötelezettség	Kö

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	3	amelyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	1
3.4 A tantervben szereplő óraszám	42	amelyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	14
A tanulmányi idő elosztása					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					18
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					25
Konzultáció					14
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					-
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	84				
3.8 A félév össz-óraszám	126				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek

4.1 tantervi	•
4.2 kompetenciabeli	•

5. Feltételek

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• előadástér, vetítő, laptop
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• szemináriumterem, vetítő, laptop

6. Elsajátítandó kompetenciák

Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> C3.1. Ismerni és helyesen használni a szinkrón és diakrón nyelvészet fogalmait és módszereit. Tükröztetni a szinkrón és a diakrón síkok egymáshoz való viszonyát a nyelvi változások tekintetében C3.2. Felismerni és a tanításban alkalmazni azt, hogy az anyanyelv struktúrájának történetiségben való kialakulása hogyan hat a mai beszélők nyelvi kompetenciájára
Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> CT2 Képes legyen csapatban dolgozni, megfelelően kommunikálni a csapat többi tagjával, képes legyen arra, hogy a csapatban bármely szerepet betölthessen.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• A történeti nyelvészeti anyag feldolgozása és az összehasonlító módszer alkalmazása
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• Az előadások célja: azoknak a történeti jelenségeknek az ismertetése, amelyek meghatározzák a nyelv(ek) változását; nemcsak a régi korokbeli változások főbb tendenciáit

	<p>és mozgatórugóit ismerjük meg, hanem ezek által azokat is, amelyek a mai nyelvben már változási lehetőségként benne vannak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szemináriumok célja: a diakrónia és szinkrónia egymásra épülésének, elkülöníthetlenségének megismerése (a szókincs alakulásának vizsgálatával, régi szövegek és nyelvtanok tanulmányozásával mutatjuk be azt, hogy a mai nyelvállapot is szerves része a nyelvtörténetnek).
--	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Módszerek	Megjegyzések
1. A mai magyar főrendszere – a HB. és egy 16. századi szöveg elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	
2. A toldalékok változása – a HB. és egy 16. századi szöveg elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	
3. Az igeidők használata – a HB. és egy 16. századi szöveg elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	
4. A szófajváltás (ige-névszók, névszók) – a HB. és egy 16. századi szöveg elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	
5. A szófajváltás (ige-névszók, névszók) – a HB. és egy 16. századi szöveg elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	
6. A szófajváltás (határozószók, igekötők, névutók) – a HB. és egy 16. századi szöveg elemzése alapján névszók, határozószók	elemzés – összehasonlító módszer	
7. A szófajváltás (módosítószók és partikulák) – a HB. és egy 16. századi szöveg elemzése alapján. Összefoglalás	elemzés – összehasonlító módszer	
8. Történeti jelentéstan: a szójelentés változásának mozgatórugói; a konkrét és absztrakt; a főjelentés, mellékjelentés; a szó jelentésének érzelmi, hangulati és egyéb melléktermékei; a szavak kiüresedése; a tabu	frontalális munka – dialógus magyarázatokkal	
9. Történeti jelentéstan: a szójelentés változása (a hangalaktól függő jelentésváltozások; alak és jelentés kérdése, szóhasadás; összerántás és nyújtás; az összetételek egyszerűsödése; az összetételek kialakulása; tudatos szócsonkítás)	frontalális munka – dialógus magyarázatokkal	
10. Történeti jelentéstan: mi a névátvitel, mi a metaforikus jelentés, mi a jelentésszűkülés és a jelentésszükülés; A történeti jelentéstan összefoglalása	frontalális munka – dialógus magyarázatokkal	
11. Történeti jelentéstan: a szinonímia (a szinonímia hatása a jelentésre; a szinonimák keletkezése)	frontalális munka – dialógus magyarázatokkal	
12. Történeti jelentéstan: az antonímia (az antonímia hatása a jelentésváltozásra; a valódi és látszólagos ellentétek); etimológia és szójelentés; összecsengő szövegek hatása a jelentésre	frontalális munka – dialógus magyarázatokkal	
13. Történeti jelentéstan: a névátvitel, a metaforikus jelentés, a jelentésszűkülés és a jelentésszükülés; összefoglalás	frontalális munka – dialógus magyarázatokkal	
14. A tanulmány megfigyelése 16–19. századi szövegeken	elemzés – összehasonlító módszer	
Kötelező bibliográfia: Fazakas Emese: <i>A magyar nyelv kis történeti nyelvtana</i> . Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2008. Hadrovics László: <i>Magyar történeti jelentéstan</i> . Bp., 1992. (az előadásban meghatározott tematikákhoz kapcsolódó bevezető részek) Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.): <i>Magyar nyelvtörténet</i> . Osiris Tankönyvek, Osiris Kiadó, Bp., 2003. (az előadások tematikájának megfelelő fejezetek)		
8.2. Szemináriumok		
1. Szervezési problémák. Bevezetés.	elemzés – összehasonlító módszer	
2. Paleográfia (régí szövegek olvasása) – a forráskiadások kérdésköre	elemzés – összehasonlító módszer	
3. Rendszertani elemzés régí szövegeken	elemzés – összehasonlító módszer	
4. Szociopragmatikai elemzés régí szövegeken	elemzés – összehasonlító módszer	
5. Jelentéstani elemzés régí szövegeken	elemzés – összehasonlító módszer	
6. Történeti névtan	elemzés – összehasonlító módszer	
7. Szókincsvizsgálat és etimológia	elemzés – összehasonlító módszer	

Bibliográfia:

Bárczi Géza – Benkő Loránd – Berrár Jolán: *A magyar nyelv története*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1967.
 Kiss Jenő, Pusztai Ferenc (szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris, Budapest, 2003.
 Madas Edit: „Látjátok feleim ...”: magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig. OSzK, Budapest, 2009.
 D. Mátyai Mária: *Nyelvünk élete*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994.
 Szathmári István: *Régi nyelvtanaink és egységesülő irodalmi nyelvünk*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1964.

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma megfelel az ELTÉ-n, a DTE-n és a SzTE-n oktatott megegyező tantárgyak tartalmával

10. Értékelés

10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben	10.1 Értékelési kritériumok
10.4 Előadás	Logikusan felépített szöveg, a terminológia megfelelő használata, a diakrón jelenségek ismerete; a jelenségek példázása	Zárthelyi dolgozat	50%
10.5 Szeminárium	A hallgatóknak aktívan részt vesznek a szemináriumokon. Az aktív részvételre egy jegyet kapnak, amely a végső szeminárium jegyének 50%-a. A másik 50% egy otthon megírandó összehasonlító elemzéssel készített dolgozat.	szeminárium aktív részvétel és Írásbeli dolgozat	50%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none"> • a terminológia helyes használata, a diakrón jelenségek ismerete 			

Data completării

15.04.2020

Semnătura titularului de curs**Semnătura titularului de seminar/ laborator/ proiect****Data avizării în departament**

17.04.2020

Semnătura Directorului de Departament**Data avizării la Decanat**

28.04.2020

Semnătura Prodecanului responsabil**Ștampila facultății**